

УДК 372.218

ПРОБЛЕМА ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ**Тестова І. Ю., Білоусова Н. В.**

У статті висвітлюється практичний аспект проблеми готовності дитини до школи. Наголошується на важливості нового етапу в житті дитини – вступу до школи. Розглядаються підходи різних науковців до проблеми трактування готовності дитини до школи. В статті зазначається, що готовність дитини до школи та адаптація в шкільному середовищі прямо пов'язані з рівнем її тривожності; залежить від початку зміни зубів; від вміння читати, писати, рахувати, міркувати та запам'ятовувати; від вміння спілкуватись з дорослими, однолітками, вчителем та однокласниками; від ставлення дитини до школи, до навчання, до вчителя, до предметів; від вміння контролювати себе та свої вчинки, керувати своїми діями, словами, емоціями. Характеризуються різні види готовності дитини до школи: фізична, психічна, моральна, вольова, мотиваційна та інтелектуальна. Даються практичні поради батькам.

Ключові слова: дитина, готовність дитини до школи, психологічна готовність дитини до школи, вольова готовність дитини до школи, фізична готовність дитини до школи, моральна готовність дитини до школи, вольова готовність дитини до школи, мотиваційна готовність дитини до школи, інтелектуальна готовність дитини до школи.

В статье освещается практический аспект проблемы готовности ребенка к школе. Отмечается важность нового этапа жизни ребенка – поступления в школу. Рассматриваются подходы различных ученых к проблеме готовности ребенка к школе. Характеризуются различные виды готовности ребенка к школе: физическая, психическая, нравственная, волевая, мотивационная и интеллектуальная. Даются практические советы родителям.

Ключевые слова: ребенок, готовность ребенка к школе, психологическая готовность ребенка к школе, волевая готовность ребенка к школе, физическая готовность ребенка к школе, моральная готовность ребенка к школе, волевая готовность ребенка к школе, мотивационная готовность ребенка к школе, интеллектуальная готовность ребенка к школе.

The article covers the practical aspect of the child's readiness for school. The emphasis is on the importance of a new stage in child's life – joining school. The approaches of different scholars to the issue of child's readiness to school are considered. The article states that the child's readiness to school and adaptation in the school environment are directly related to the level of his or her anxiety; depends on the beginning of changing teeth; depends on the ability to read, write, count, think and memorize; depends on the ability to communicate with adults and peers, with a teacher and classmates; depends on child's attitude to the school, to studying, to the teacher, to the subjects; depends on the ability to control oneself and his or her actions, to manage his or her actions, words and emotions.

The author determines various types of child's readiness for school: physical, psychological, moral, volitional, motivational and intellectual. Practical tips for parents are given.

Key words: child's readiness to school, psychological readiness to school, volitional readiness to school, physical readiness to school, moral readiness to school, volitional readiness to school, motivational readiness to school, intellectual readiness to school.

Вступ дитини до школи – це новий етап її життя, який є важливим для кожної дитини, адже він пов'язаний з освітою. В розвитку дитини змінюється соціальна ситуація та вид її провідної діяльності. Тепер малюк стає школярем і потребує визнання свого статусу від батьків. В нього з'являються нові обов'язки перед школою та дорослими, виникає багато спілкування, його життя наповнюється новими

людьми. Також він прагне бути кращим у шкільному оточенні, все робити бездоганно. Але часто дитина виявляється не готовою до таких глобальних змін в її житті. Так виникає проблема готовності дитини до школи. Цим питанням займалися такі науковці, як Л. Виготський, О. Запорожець, Г. Костюк, О. Леонтьєв, Ж. Піаже, К. Ушинський тощо. Про гостроту проблеми підготовки дитини до школи свідчать праці А. Богуш, Н. Бібік, Л. Іщенко, М. Вашуленка, О. Кононко, С. Лаврентьєвої, Т. Піроженко, З. Плохій, К. Прищепи.

Але, на нашу думку, означена проблема потребує узагальнення. Тому ми своїми завданнями вбачаємо розглянути підходи різних науковців, що стосуються проблеми готовності дитини до школи, та узагальнити їх.

Чи не всі батьки заклопотані питаннями: як же правильно та всебічно підготувати своє дитя до більш дорослого життя і не нашкодити йому, як вчасно зрозуміти, коли дитину потрібно віддати до школи?

Різні автори по-різному трактують проблему готовності дитини до школи. Наприклад, Ш. О. Амонашвілі вважає, що дитину краще віддавати до школи у 6 років, аніж у 7. Це пов'язано з завершенням формування деяких психічних функцій на дошкільному етапі та створення нових.

К. Гейдебранд додержується думки про те, що дитина готова до школи, коли в неї відбувається зміна зубів. Це вказує на достатню психічну та фізичну готовність маляти. Він пояснює це тим, що велика свідомість, з одного боку, та образність, з іншого, характеризують новий етап життя дитини. Потрібно лише дочекатись цих змін у розвитку і тільки тоді починати шкільне навчання [4].

Л. М. Костіна в своїх працях пише про те, що готовність дитини до школи та адаптація в шкільному оточенні прямо пов'язана з рівнем її тривожності. Вона аргументує це тим, що той перехід дитини від дитячого садочка до школи майже завжди викликає у майбутнього молодшого школяра емоційне напруження та збудливий, тривожний стан. Це може проявлятися як синдром шкільної дезадаптації, що пояснюється новими, більш високими вимогами вже як до школяра. Тобто дитина повинна бути більш самостійною та відповідальною, має виконувати більше фізичних та розумових навантажень, додержуватись певних правил поведінки в школі та поза її межами і має навчитись контролювати не тільки свою поведінку, але й свої бажання [1].

Деякі педагоги визначають готовність дитини до школи за вмінням читати, писати, рахувати, міркувати та запам'ятовувати. Тоді їм буде легше вчитись і вони не будуть перенавантажуватись [2].

Сучасні психологи визначають готовність дитини до школи за певними критеріями, такими як: фізична готовність, психічна, моральна, волева, мотиваційна та інтелектуальна готовність.

Фізична готовність майбутнього школяра полягає в антропометричних показниках розвитку організму (кількість постійних зубів). Саме цей показник і визначає рівень зрілості дитини.

Психічна зрілість молодшого школяра визначає рівень моральної, інтелектуальної та мотиваційної сфери готовності. Моральна готовність виявляється в умінні спілкуватись з дорослими та однолітками, з учителем та однокласниками; знання певних соціальних норм та правил у ролі в грі.

Моральна готовність починає формуватись ще в дитячому садочку. Проблема тут в тому, що багато батьків не дуже бажають віддавати свою дитину до таких закладів. Вони забувають про їх найголовнішу суть – дитина потроху адаптується до майбутніх умов школи, спілкування, обов'язків, які у неї незабаром з'являться. Тому дуже важливо, щоб дитина почала відвідувати дитячий садок хоча б за 2 роки перед вступом до школи.

Мотиваційна готовність – один із найголовніших факторів готовності дитини до школи. Мотивація проявляється в ставленні дитини до школи, навчання, самого вчителя та предметів. Також це прагнення школяра досягти певних висот в оцінюванні. Мотиваційна складова пробуджує в дитини бажання навчатись, пізнавати навколишній світ. Якщо першачок не буде вмотивованим, то він не буде бачити сенсу вчитись, і взагалі, процес навчання буде для нього не цікавим, а, навпаки, стане складним та незрозумілим.

Також дуже важливою умовою виступає й вольова готовність дитини. Це шлях до гарної, успішної адаптації малюка до школи. Це вміння гарно контролювати себе та свої вчинки, керувати своїми діями, словами, емоціями. Вольові якості дитини формуються в дошкільному віці, і саме в початковій школі дитина має чудову можливість їх удосконалити.

І нарешті, інтелектуальна складова готовності дитини до школи. Інтелектуальна готовність зазвичай проявляється в загальнорозумовому розвитку дитини. Вже до 6–7 років малюк повинен знати: що таке довкілля, природа, розуміти природні та соціальні явища. Інтелектуальна готовність пов'язана з розвитком розумових процесів школяра, таких як: вміння робити висновки, узагальнювати свої знання, порівнювати та класифікувати. Також показником інтелектуальної готовності дитини до школи є вміння дитиною писати, рахувати та читати [3].

Отже, узагальнивши показники готовності дитини до школи, ми можемо зробити висновок, що дитину краще віддавати до школи після того, як у неї почнеться зміна зубів; вона навчиться читати, писати, рахувати, міркувати та запам'ятовувати; матиме навички спілкування з дорослими, однолітками; навчиться контролювати себе та свої вчинки, керувати своїми діями, словами, емоціями.

Також ми підтримуємо думку про те, що до вступу в школу дитина має обов'язково 2 роки відвідувати дитячий садок. Адже це гарний шанс сформувати деякі інтелектуальні та практичні навички в дитини щодо майбутнього навчання в класному колективі.

Література

1. Богуш Алла. Головні аспекти підготовки дітей до школи : педагогічна спадщина В. К. Котирло / А. Богуш // Дошкільне виховання : науково-методичний журнал для педагогів і батьків. – 2011. – № 10. – С. 2–5.
2. Костина Л. М. Адаптация первоклассников к школе путем снижения уровня их тревожности / Л. М. Костина, С. А. Богданчиков // Вопросы психологии : научный журнал. – 2004. – № 1. – С. 137–143.
3. Кочерга Олександр. Коли дитина готова до школи? / О. Кочерга // Дошкільне виховання : науково-методичний журнал для педагогів і батьків. – 2012. – № 12. – С. 4–9.
4. Фадеева Т. Готовність дитини до шкільного навчання / Т. Фадеева // Рідна школа : науково-педагогічний журнал. – 2003. – № 12. – С. 14–17.